

Kariyer Planlama Dersinin Öğrenci ve Öğretim Üyesi Perspektifinden Değerlendirilmesi: Bursa Teknik Üniversitesi Örneği

Ceyda Taşcıoğlu Canpolat^{1*}, Özlem Ürün², Hasan Şahin³, Ebru Kamacı Karahan⁴, Mehmet Onur Genç⁵

Özet

Bu çalışma, 2023–2024 Bahar döneminde Bursa Teknik Üniversitesi’nde birinci sınıf lisans öğrencileri için zorunlu hale getirilen Kariyer Planlama dersine ilişkin öğrenci ve öğretim üyesi değerlendirmelerini incelemektedir. Karma yöntem yaklaşımıyla yürütülen araştırmada, dersin içeriği, işleniş ve genel etkililiğine yönelik görüşleri değerlendirmek amacıyla 53 öğrenci ve 8 öğretim üyesinden veri toplanmıştır. Öğrenci yanıtlarının tematik analizi dört ana tema ortaya koymuştur: dersin genel algısı ve katkısı, öğretim süreci ve materyal kullanımı, öğretim üyesinin rolü ve eleştiriler. Öğrenciler, dersin kariyer farkındalığını geliştirme açısından faydalı olduğunu belirtmiş; sektörel söyleşiler ve öğretim üyesinin yaklaşımını motivasyonu artıran unsurlar olarak vurgulamıştır. Ancak, sınırlı etkileşim ve bölüme özgü içeriğin eksikliği eleştirilen noktalar arasında yer almıştır. Öğretim üyesi görüşlerinden beş ana tema elde edilmiştir: içerik ve işleyişe yönelik değerlendirmeler, öğrenci motivasyonu ve katılımı, teknik ve yapısal sınırlılıklar, dersin zamanlaması ve eğitsel uygunluğu, geliştirme önerileri. Öğretim üyeleri dersi yapıcı ve 1. sınıf düzeyi için uygun bulmuş; fakat, teknik sınırlamalar ve içerik yoğunluğuna dikkat çekmişler, öğrenme çıktılarının artırılması için daha fazla uygulamalı unsur önerilmiştir. Bulgular, kariyer planlama derslerinin öğrenci gelişimine bilişsel ve davranışsal katkı sağladığını gösteren literatürle örtüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer Planlama, Üniversite Öğrencileri, Sektörel Etkileşim, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Görüşleri

Evaluation of the Career Planning Course from Student and Faculty Perspectives: A Case Study at Bursa Technical University

Abstract

This study examines the evaluations of students and instructors regarding the Career Planning course, which became mandatory for first-year undergraduate students at Bursa Technical University during the 2023–24 Spring semester. Using a mixed-methods approach, data were collected from 53 students and 8 instructors to assess views on the course’s content, delivery, and overall effectiveness. Thematic analysis of student responses revealed four main themes: the general perception and benefits of the course, the teaching process and use of materials, the role of the instructor, and critical feedback. Students found the course helpful in developing career awareness and noted that sectoral talks and the instructor’s approach increased their motivation. However, they criticized the limited interaction, and the lack of content tailored to their specific departments. Instructor feedback produced five key themes: evaluation of content and delivery, student motivation and participation, technical and structural constraints, course timing and relevance, and suggestions for improvement. Instructors found the course constructive and appropriate for first years; however, they pointed out technical limitations and content overload, recommending the inclusion of more practical components to enhance learning outcomes. The findings align with the literature, showing that career planning courses support students’ cognitive and behavioral growth.

Key Words: Career Planning, University Students, Industry Engagement, Student and Faculty Perspectives

¹Bursa Teknik Üniversitesi, Kariyer Gelişimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Bursa/Türkiye. ORCID: 0000-0002-3286-5557, E-Mail: ceyda.tascioglu@btu.edu.tr

²Bursa Teknik Üniversitesi, Kariyer Gelişimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Bursa/Türkiye. ORCID: 0009-0003-6771-3849, E-Mail: ozlem.urun@btu.edu.tr

³Bursa Teknik Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Endüstri Mühendisliği Bölümü, Bursa/Türkiye. ORCID: 0000-0002-8915-000X, E-Mail: h.sahin@btu.edu.tr

⁴Bursa Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Bursa/Türkiye. ORCID: 0000-0001-6809-8401, E-Mail: ebru.karahan@btu.edu.tr

⁵Bursa Teknik Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Mekatronik Mühendisliği Bölümü, Bursa/Türkiye. ORCID: 0000-0003-0332-1785, E-Mail: onur.genc@btu.edu.tr

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Ceyda Taşcıoğlu Canpolat, ceyda.tascioglu@btu.edu.tr

Extended Abstract

Introduction and Research Questions & Purpose

In today's rapidly evolving labour market, career planning education plays a pivotal role in equipping students with the skills and awareness necessary to navigate professional transitions effectively. In line with national directives from the Presidential Human Resources Office (CBİKO), Bursa Technical University integrated a compulsory "Career Planning" course into the spring semester curriculum for all first-year undergraduate students as of the 2023–2024 academic year. This study aims to examine how both students and instructors perceive the effectiveness, content, and delivery of this newly implemented mandatory course. The central research question guiding the study is: "How do students and course instructors perceive the usefulness, content, and implementation of the Career Planning course delivered at Bursa Technical University?"

Literature Review

The literature review was conducted by accessing academic databases and institutional reports to gather national and international studies on career planning education. Prior studies indicate that structured career interventions such as planning courses enhance students' self-awareness, decision-making efficacy, and employability skills. While international literature demonstrates the impact of online and face-to-face modules (Teychenne et al., 2019; Folsom et al., 2005), Turkish studies (Tortumlu and Uzun, 2023; Dalkılıç et al., 2022) have shown that such courses increase optimism, clarity in goal-setting, and perceived career readiness. However, few empirical studies comprehensively evaluate a university-wide mandatory course involving both student and instructor perspectives. Thus, this study addresses this gap by providing evidence from a public university context where the course was institutionalized across all faculties.

Methodology

This research is an applied, descriptive, and exploratory study utilizing a mixed-methods approach. The sample includes 53 first-year students from various departments and 8 instructors who delivered the course. Data were collected via an online survey distributed through Google Forms. The student survey included demographic items (department, grade), and one open-ended item capturing qualitative feedback. Similarly, instructors provided qualitative responses regarding course effectiveness and improvement suggestions. Descriptive statistics (frequencies, percentages) were used for quantitative data, while qualitative data were analysed thematically.

Results and Conclusions

Inductive thematic analysis revealed four student themes -course value, instructional process and materials, instructor role, and criticisms- and five instructor themes -content evaluation, student motivation, technical and structural constraints, timing and curricular fit, and improvement suggestions. Students highlighted sectoral seminars, authentic career narratives, and instructor's approach as the most salient and motivating components; overall, 63 % deemed the course beneficial, while several respondents advocated greater interactivity and discipline-specific tailoring of content. Instructors likewise considered the course pedagogically appropriate for first-year cohorts, yet observed that the breadth of material exceeded the limits of a single contact hour and was hampered by persistent technical issues with video delivery. They consequently recommended integrating experiential modalities -such as psychodrama and site visits- to deepen engagement and transferable skill acquisition. Collectively, these findings corroborate prior evidence that systematically structured career curricula enhance students' career awareness, self-efficacy in planning, and exposure to sectoral opportunities. Ongoing curricular refinement, strengthened collaboration with industry stakeholders, and the expansion of interactive learning activities are essential to maximise the course's educational efficacy.

1. GİRİŞ

Günümüz iş dünyası, sürekli değişim ve gelişim göstermekte; bu durum, bireylerin kariyer hedeflerini belirlemeleri ve profesyonel becerilerini geliştirmeleri açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bursa Teknik Üniversitesi, öğrencilere bu dinamik ortama uyum sağlama konusunda destek olmak amacıyla Kariyer Planlama dersini müfredatına zorunlu ders statüsünde dâhil etmiştir. Bu ders, öğrencilerin sadece akademik bilgilerini değil, aynı zamanda mesleki yetkinliklerini de artırmayı hedeflemektedir. Öğrenciler, kariyer yolculuklarında kendilerine rehberlik edecek araçları edinerek, iş hayatında karşılaşılabilecekleri zorlukları aşma konusunda daha donanımlı hale gelmektedirler. Bu bağlamda, Kariyer Planlama dersi, öğrencilerin gelecekteki başarılarını şekillendiren önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Bursa Teknik Üniversitesi’nde birinci sınıfa başlayan tüm öğrencilerin aldığı Kariyer Planlama dersi, öğrencilerin kariyer hedeflerini belirlemeleri, profesyonel becerilerini geliştirmeleri ve iş dünyasına adaptasyonlarını kolaylaştırmaları üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır. Bu dersin etkili bir şekilde uygulanması, öğrencilerin mezuniyet sonrası iş bulma oranlarını artıracak ve kariyer yolculuklarında daha donanımlı olmalarını sağlayacaktır.

Bu çalışmanın önemi, günümüz iş piyasasında rekabetin giderek artmasıyla daha da belirgin hale gelmektedir. Öğrencilerin kariyer planlaması konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmaları, iş yaşamında başarılı olmalarının temel taşlarından biridir. Bursa Teknik Üniversitesi’nde zorunlu olarak tüm öğrencilere verilen Kariyer Planlama dersi, ilk olarak öğrencilerin kişilik özellikleri, teknik ve hassas becerileri, iş yaşamına dair değerleri üzerinden bir öz değerlendirme yapmalarını sağlayarak bu süreci desteklemektedir. Ayrıca kariyer hedefleri belirleme, etkili iletişim, mülakat teknikleri ve özgeçmiş (CV) hazırlama gibi konularda kapsamlı bilgilendirme ile öğrencilerin iş yaşamına geçiş sürecini desteklemektedir. Mevcut çalışma, Bursa Teknik Üniversitesi birinci sınıf lisans öğrencilerinin müfredatına zorunlu ders olarak eklenen “Kariyer Planlama” dersinin içerik yapısı, işleyiş biçimi ile öğrenciler ve dersi veren öğretim üyeleri tarafından algılanan etkililiği ve memnuniyet düzeylerini betimleyici bir karma yöntem ile ele almaktadır.

1.1. Literatür Taraması

Kariyer planlama, bireyin ilgi, değer, yetenek ve kişilik özelliklerini sistematik olarak değerlendirerek hem kısa hem de uzun vadeli mesleki hedefler belirlediği ve bu hedeflere ulaşmak için somut adımlar atma stratejileri geliştirdiği döngüsel bir süreçtir (Niles ve Harris-Bowlsbey, 2013). Kariyer planlama sürecinde bireyler ilk olarak kendilerini tanıma aşamasını deneyimler. Bu öz-değerlendirme sürecinde birey, kişilik özelliklerinin, sahip olduğu becerilerin, yetkinliklerin ve değerlerinin farkına varır (Yena, 2020). Ardından kariyer fırsatlarını araştırarak, ilgi duyduğu meslek ve sektörlerle ilgili detaylı bilgi edinir. Bu aşamada ilgi duyulan mesleki alanlardaki güncel gelişmelerin ve öngörülen işgücü taleplerinin takip edilmesi önemlidir. Birey çalışma hayatındaki değişimleri analiz ettikten sonra, kariyer planlama sürecinin karar verme ve planlama aşaması başlar. Bu süreçte bireylerden, ilgi duydukları alanlardaki kariyer fırsatları ile kişisel özelliklerini karşılaştırarak bir yol haritası belirlemeleri beklenir (Öztemel, 2019). Bu yol haritasında birey çalışma hayatında ilerlemek istediği alanla ilgili kariyer hedeflerini SMART kriterlerine (spesifik, ölçülebilir, ulaşılabilir, gerçekçi ve zamanlı) uygun olacak şekilde belirler. Hedef belirleme, bireyin düşünsel netlik kazanmasına, motivasyonunun artmasına ve eylemlerinin daha belirgin şekilde yönlendirilmesine katkı sağladığı için kariyer planlama sürecinin kritik adımlarından biridir (Greenhaus vd., 1995). Son olarak, kariyer hedefleri için oluşturulan eylem planları uygulanır. Bu süreçte, kişiyi hedeflerine ulaştıracak staj, beceri kazanımı, yabancı dil eğitimi, CV hazırlama, vb. faaliyetler gerçekleştirilir (Blackett, 2019; Erdoğan, 2021).

Kariyer planlama döngüsü bireyin kariyer yolculuğunda değişen şartlara göre tekrarlanabilir. Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı’na göre kariyer planlama, bireyin öz yeterlik inançları, beklenen sonuçlar ve kişisel hedefleri etrafında şekillenen dinamik bir süreçtir. Bireyin belirli alanlara yönelik ilgisinin gelişmesi, o alandaki yeterlik algısı ve bu yeterliğin olumlu sonuçlar doğuracağı beklentisiyle doğrudan ilişkilidir. Bu kuram, çevresel desteklerin ve engellerin de kariyer seçimlerini etkilediğini vurgulayarak, bireyin yalnızca içsel faktörlerle değil, sosyal ve kültürel bağlamla da etkileşim içinde olduğunu ortaya koyar (Lent vd., 2002).

Kariyer planlama süreci, üniversite öğrencilerinin kişisel farkındalıklarını artırarak mesleki hedeflerini erken dönemde belirlemeleri ve bu hedeflere yönelik bilinçli adımlar atmaları için güçlü bir temel oluşturmaktadır. Bu süreç, öğrencilerin yalnızca istihdam edilebilirliklerini değil, aynı zamanda özgüven, motivasyon ve toplumsal uyum becerilerini de geliştirmelerine katkı sağlar (Wang, 2023). Özellikle değişen iş gücü dinamiklerine uyum

sağlayabilmek ve belirsizlikler karşısında avantaj elde edebilmek için, bireylerin ilgi alanları, kişilik özellikleri, bireysel değerler ve becerilere dayalı olarak yapılandırılmış kariyer hedeflerinin oluşturması oldukça önemlidir. Bu tür bir planlama, çalışma yaşamındaki değişimlerden pasif bir biçimde etkilenmek yerine, bireyin süreci etkin bir biçimde yönetebilmesine katkı sağlar (Minor, 2014). Özellikle artan istihdam baskıları ile karşı karşıya olan üniversite mezunları için üniversite eğitimleri süresince edindikleri kariyer planlama bilinci kritik bir rol oynamaktadır (Li ve Cui, 2023).

Literatür incelendiğinde üniversite öğrenimi süresince, öğrencilere kariyer planlama bilinci kazandırmak amacıyla çeşitli müdahalelerin uygulandığı görülmektedir. Kariyer danışmanlığı, grup temelli kariyer rehberliği gibi müdahaleler aracılığıyla, öğrencilerin kariyer kararı verme özyeterliliğini arttırarak mesleki yolculuklarına etkin ve bilinçli bir şekilde hazırlanması amaçlanmaktadır (Niles ve Harris-Bowlsbey, 2013; Ulaş-Kılıç 2019). Kariyer planlama farkındalığını geliştirmek amacıyla üniversite öğrencilerine sunulan bir diğer önemli yaklaşım kariyer planlama dersleridir. Kariyer planlama dersleri, üniversite öğrencilerinin iş hayatına hazırlanmalarında kritik bir rol oynamaktadır (Folsom vd., 2005). Bu dersler, öğrencilerin meslek seçimlerine yönelik farkındalıklarını arttırmakla kalmayıp, aynı zamanda kendilerini tanımalarına, yeteneklerini geliştirmelerine ve iş dünyasında başarılı olmalarını sağlayacak stratejiler oluşturmalarına yardımcı olmaktadır (Niles ve Garis, 1990). Kariyer planlama dersleri, yalnızca teorik bilginin aynı sıra uygulamalı bileşenlerle öğrencilerin gerçek hayata daha iyi hazırlanmalarına olanak tanımaktadır. Crozier (1998), kariyer planlama, iş arama stratejileri ve geçiş süreçlerine odaklanan bir dersin, öğrencilerin kariyer gelişimlerini daha etkin yönetmelerine yardımcı olduğunu belirtmektedir.

1.2. Kariyer Planlama Dersinin Etkililiğine Yönelik Bulgular

Çeşitli akademik çalışmalar, kariyer planlama derslerinin işlevselliğini ve öğrenciler üzerindeki etkisini detaylı bir şekilde inceleyerek, bu derslerin önemini ortaya koymaktadır. Teychenne vd., (2019) tarafından geliştirilen Savickas'ın Kariyer İnşası Teorisi'ne dayalı çevrimiçi modül, ikinci sınıf öğrencilerinin kariyer planlama, karar verme, problem çözme ve keşif becerilerinde anlamlı artışlar sağlamış; katılımcıların %80'i yeni iş fırsatları keşfettiğini, %71'i ise kariyer seçimlerinde daha fazla güven hissettiğini rapor etmiştir (Teychenne vd., 2019). Benzer biçimde, Niles ve Garis (1990) tarafından yürütülen çalışmada, geleneksel kariyer planlama dersi ile bilgisayar destekli rehberlik programının birlikte verildiği grup; tek başına ders veya tek başına program uygulanan gruplara kıyasla kariyer kararsızlığında en büyük azalmayı ve planlama becerisi ile özgüvende en yüksek artışı göstermiştir (Niles ve Garis, 1990).

Peng (2001) Tayvan'daki birinci sınıf öğrencileri üzerinde kıyasladığı bilişsel yeniden yapılandırma temelli kariyer dersi ile karar verme becerileri odaklı eğitimin her ikisinin de kariyer kararsızlık düzeylerini anlamlı biçimde azalttığını göstermiştir (Peng, 2001). Ayrıca Folsom vd., (2005) tarafından Florida State Üniversitesi'nde izlenen 1.071 kariyer planlama dersi öğrencisiyle 3.764 kişilik kontrol grubunun verileri karşılaştırıldığında, dersi alan öğrencilerin not ortalamalarının daha yüksek, birinci yıldan ikinci yıla geçiş oranlarının ve mezuniyet oranlarının (%79 vs. %70) kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır (Folsom vd., 2005). Son olarak Barthorpe ve Hall (2000) University of Glamorgan'da uyguladıkları dokuz haftalık işbirlikçi atölye modelinde, kariyer danışmanları ile akademik personelin ortaklaşa yürüttüğü özgeçmiş hazırlama, mülakat teknikleri ve iletişim becerileri gibi uygulamalı etkinliklerin öğrencilerin öz-değerlendirme, sunum ve iletişim yetkinliklerini önemli ölçüde geliştirdiğini ve program katılımcılarının büyük çoğunluğunun bu modeli hem faydalı hem de etkili bulduğunu göstermiştir (Barthorpe ve Hall, 2000). Özetle yabancı literatürdeki bu bulgular, kariyer planlama derslerinin hem bilişsel hem de davranışsal düzeyde öğrenci gelişimini desteklediğini; bilgisayar destekli araçlar ve işbirlikçi atölye modelleri gibi yöntemlerin ders etkinliğini daha da artırdığına işaret etmektedir.

Türkiye'de yapılan ampirik çalışmalar da kariyer planlama derslerinin öğrencilerin mesleki becerileri, tutumları ve algıları üzerinde olumlu etkiler sağladığını ortaya koymuştur. Örneğin, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde yürütülen on haftalık çevrimiçi müdahale programı deneysel bir tasarımla incelenmiş; müdahalenin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin öz-değerlendirme, fırsatları tanıma, hedef belirleme ve plan oluşturma puanlarında anlamlı artış gözlenirken, kontrol grubunda bu değişkenlerde anlamlı bir değişim yaşanmamıştır (Tortumlu ve Uzun, 2023). Takip eden bir çalışmada ise kariyer planlama becerileri ile kariyer iyimserliği ve iş bulma umudu arasındaki ilişki araştırılmış; kariyer planlama becerilerindeki gelişme, öğrencilerin sürece daha iyimser yaklaştığını ve mezuniyet sonrası iş bulma umutlarını artırdığını göstermiştir (Tortumlu ve Uzun, 2024).

Süleyman Demirel Üniversitesi'nde uzaktan eğitim formatında verilen “Kariyer Planlama ve Çalışma Hayatına Giriş” dersinin değerlendirildiği bir araştırmada, öğrencilerin %80'i dersi seçtikleri için mutlu olduklarını, %79'u dersin kişisel gelişimlerine destek olduğunu ve %90'ının olumlu geribildirimde bulunduğu ifade edilmiştir (Özmen vd., 2023). Benzer şekilde, Yozgat Bozok Üniversitesi'nde birinci sınıf öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada, kariyer planlama dersini alan öğrencilerin dönem başı ve dönem sonu ölçümlerinde “İş/Meslek Bilgisi”, “Kendini Tanıma”, “Kariyer Tercihi”, “Kariyer Planı Oluşturma Yolları” ve “Mesleki Konuları Takip Etme” boyutlarında anlamlı düzeyde artış yaşandığı saptanmıştır (Dalkılıç vd., 2022).

Psikoloji bölümü birinci sınıf öğrencileri üzerinde yürütülen tematik içerik analizine dayalı bir çalışma, on iki haftalık kariyer planlama dersinin “kendini tanıma”, “iş hayatını tanıma”, “karar verme becerilerini geliştirme” ve “kariyer planlamaya yönelik farkındalık” temalarını güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Öğrenciler, daha bilinçli seçimler yapabilme ve farklı kariyer yollarını keşfetme konusunda kendilerine güven duyduklarını ifade etmiştir (Bal ve Arıkan, 2020). Ayrıca Ulas-Kılıç'ın (2019) meta-analitik incelemesi, literatürdeki 20 çalışmanın verilerini bir araya getirerek, farklı kariyer müdahalelerinin öğrencilerin kariyer kararı verme öz-yeterlilik düzeylerini anlamlı şekilde artırdığını göstermiş; bu da hem yüz yüze hem de çevrimiçi yöntemlerin geçerliliğini desteklemiştir.

Uluslararası ve ulusal düzeyde yapılan çalışmalar hem çevrimiçi hem de yüz yüze sunulan kariyer planlama derslerinin/programlarının öğrencilerde algısal memnuniyet ve somut beceri gelişimi sağladığını açıkça ortaya koymuştur. Bununla birlikte, belirli bölüm veya fakültelerle sınırlı kalmaksızın tüm birinci sınıf öğrencilerini kapsayan zorunlu kariyer planlama dersi müfredatının katılımcı algılarını ayrıntılı şekilde betimleyen çalışmalara bilgi dahilinde rastlanmamıştır.

Mevcut araştırma, bu eksikliği gidermek amacıyla, Bursa Teknik Üniversitesi birinci sınıf lisans öğrencilerine yönelik zorunlu Kariyer Planlama dersini karma yöntem kullanarak incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca sadece dersi alan öğrencilerin değil, dersi veren öğretim üyelerinin de dersle ilgili görüşleri incelenmiştir. Dolayısıyla hem öğrencilerin hem de dersi veren öğretim üyelerinin dersle ilgili algıladıkları yarar düzeyi, memnuniyet seviyesi ve iyileştirme önerileri üzerine elde edilen bulguların, literatürdeki boşluğu doldurması ve gelecekteki ders tasarımlarına yönelik somut geri bildirim sağlaması planlanmıştır.

Bu çalışmanın temel araştırma sorusu, “Bursa Teknik Üniversitesi'nde birinci sınıf öğrencilerine zorunlu olarak sunulan Kariyer Planlama dersine ilişkin olarak, öğrenciler ve dersi veren öğretim üyeleri bu dersin yarar düzeyini, içeriğini ve işleniş biçimini nasıl değerlendirmektedir? Ayrıca, dersin geliştirilmesine yönelik ne tür önerilerde bulunmaktadır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu kapsamda, dersin etkililiğine ilişkin algılar analiz edilerek hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin memnuniyet düzeyleri ile geliştirme ihtiyaçlarına dair kapsamlı veriler ortaya konulmuştur.

1.3. Kariyer Planlama Dersi: Bursa Teknik Üniversitesi Örneği

Bursa Teknik Üniversitesi'nde Kariyer Planlama dersi ilk olarak 2021 yılı güz dönemi itibarıyla sosyal seçmeli ders olarak verilmeye başlamıştır. Her dönem sosyal seçmeli ders havuzunda açılan dersi alan öğrenci sayıları aşağıdaki Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Kariyer Planlama Dersini Sosyal Seçmeli Ders Olarak Alan Öğrenci Sayıları

Yıl	Dönem	Dersi Seçen Öğrenci Sayısı
2021	Güz	192
2022	Bahar	134
2022	Güz	86
2023	Bahar	232
2023	Güz	55

Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi'nin (CBİKO) Kariyer Planlama dersine verdiği önem ve zorunlu ders olarak tüm öğrencilere verilmesi noktasındaki yönlendirmeleriyle, BTÜ Kariyer Merkezi tarafından dersin seçmeli ders yerine zorunlu ders olarak müfredata eklenmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır. 2023-2024 Bahar dönemi itibarıyla Kariyer Planlama dersi birinci sınıfların bahar dönemi müfredatına 1 saatlik ve 1 AKTS'lik zorunlu ders olarak eklenmiştir. Ders, Kariyer Merkezi koordinatörlüğünde bölüm öğretim üyeleri tarafından verilmeye

başlamıştır. Tablo 2’de 2023-2024 bahar döneminde Kariyer Planlama dersini alan öğrenci sayılarının bölüm bazlı dağılımı sunulmuştur. Tablo incelendiğinde birinci sınıfa başlayan toplam 1722 öğrencinin kariyer planlama dersini aldığı görülmektedir. Dersi müfredat gereği zorunlu olarak alamayan sınıflardaki (2, 3 ve 4. sınıflar) yaklaşık 6500 öğrenci için her dönem sosyal seçmeli olarak Kariyer Planlama dersi açılmaya devam etmektedir. Bu uygulamanın temel amacı, tüm öğrencilerin kişisel kariyer planlama sürecine dair farkındalık kazanmasını ve iş hayatına başlamadan sektörel bazda bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır.

Tablo 2. Kariyer Planlama Dersini Zorunlu olarak Alan Öğrenci Sayılarının Bölümlere Göre Dağılımı

Fakülte	Bölümler	Dersi Alan Öğrenci Sayıları
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık	21
	İşletme	99
	Psikoloji	130
	Sosyoloji	71
	Uluslararası İlişkiler	84
Fakülte Toplamı	Uluslararası Ticaret ve Lojistik	95
		500
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	Mimarlık	101
	Şehir ve Bölge Planlama	74
Fakülte Toplamı		175
Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	Bilgisayar Mühendisliği	115
	Biyomühendislik	50
	Çevre Mühendisliği	21
	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	5
	Endüstri Mühendisliği	76
	Fizik	21
	Gıda Mühendisliği	68
	İnşaat Mühendisliği	81
	Kimya	37
	Kimya Mühendisliği	71
	Makine Mühendisliği (%30 İngilizce)	80
	Matematik	76
	Mekatronik Mühendisliği	100
	Mekatronik Mühendislik (%30 İngilizce)	1
	Metalurji ve Malzeme Mühendisliği (%30 İng.)	76
	Polimer Malzeme Mühendisliği (%30 İngilizce)	32
Fakülte Toplamı		910
Orman Fakültesi	Orman Endüstrisi Mühendisliği	39
	Orman Mühendisliği	50
	Peyzaj Mimarlığı	48
Fakülte Toplamı		137
Genel Toplam		1722

1.4. Kariyer Planlama Dersinin İçeriği ve İşlenişi

Kariyer Planlama dersinin içeriği oluşturulurken, CBİKO tarafından önerilen ders içeriği incelenmiş ve öğrencilere faydalı olacak bazı eklemeler yapılarak düzenlenmiştir. Dersin haftalık planına göre, ilk sekiz hafta teorik ve uygulamalı konular işlenirken, sonraki beş hafta sektör temsilcilerinin davet edildiği sektör haftaları işlenmektedir. Tablo 3’te dersin haftalık içerik planı verilmiştir. Haftalık ders içeriği incelendiğinde, ilk hafta kariyer planlama dersinin önemine ve öğrencilerin kariyer süreçleriyle ilgili destek alabilecekleri Kariyer Merkezlerinin

tanıtılmasına yer verildiği görülür. İkinci hafta öğrencilere kariyerle ilgili temel bir farkındalık kazandırmak adına kariyer ve kariyerle ilişkili kavramların tanıtılması hedeflenmiştir. Dersin üç, dört ve beşinci haftalarında Kariyer planlama sürecinin ilk adımını oluşturan kişinin kendisini tanıma aşamasına odaklanılmıştır. Bireyin kendisiyle ilgili öz değerlendirme yapabilmesi, kişilik özelliklerini, zeka boyutlarını, kişisel özelliklerini, teknik ve hassas becerilerini, genel ve iş hayatına yönelik değerlerinin farkında olmasıyla mümkündür. Dolayısıyla, ders kapsamında bu konulara yer verilmekte, pratik uygulamalar ile öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri sağlanmaktadır. Ders kapsamında kişilik testi uygulayan öğrencilere, kişilik yönelimleri ile ilgili özet bir rapor sunulmaktadır. Öğrencilere kişisel özelliklerini tanıma aşaması detaylı anlatıldıktan sonra kariyer planlama döngüsünün diğer aşamaları olan kariyer fırsatlarının araştırma, gerçekçi kariyer hedefleri belirleyerek harekete geçmenin önemi üzerinde durulmaktadır.

Ders içeriğinde bir hafta, öğrencilerin akademik, kültürel, sosyal ve dil gelişimi açısından oldukça önemli olan ulusal ve uluslararası değişim programlarının tanıtımına ayrılmıştır. Sektör haftalarından önceki yedinci ve sekizinci haftalarda, iş ve staj başvurularında etkili bir özgeçmiş hazırlamanın ipuçları ile iş görüşmelerinde başarılı bir mülakat için öğrenilmesi gereken hususlara yer verilmektedir. Sektör haftalarında, dersi veren öğretim üyelerinin bölümlerle ilgili sektörlerden davet ettikleri sektör temsilcileri ile söyleşiler gerçekleştirilmektedir. Kamu sektörü, özel sektör, akademi, sivil toplum kuruluşları olmak üzere, her öğrenci mezun olacağı bölümle ilgili farklı sektörel deneyimleri davetli konuşmacılardan dinlemektedir. Ayrıca ders kapsamındaki bir hafta, bölüm mezunu olup iş yaşamına atılmış bir mezun ile söyleşiye ayrılmıştır. Bu haftanın amacı, öğrencilerin kendileriyle aynı bölümden mezun olmuş, aynı süreçleri deneyimlemiş kişilerin kariyer yolculuklarını dinlemesi, onlardan öneriler almasıdır. Dersin son haftasında ise CBİKO tarafından hazırlanan ders değerlendirme formu ile öğrencilerin geribildirimleri toplanmaktadır. Yukarıda belirtilen konulara ek olarak, dersin öğretim üyesi için girişimcilik, asansör konuşması, networking'in önemi, etkili iletişim becerileri ve etkili LinkedIn kullanımı gibi alternatif konular sunulmaktadır. Tüm teorik haftaların ders sunuları Kariyer Merkezi tarafından hazırlanarak dersi verecek Öğretim Üyeleriyle paylaşılmaktadır. Buna ek olarak Öğretim Üyelerine CBİKO tarafından oluşturulan ytnk.tv platformundaki Kariyer Planlama dersinin haftalık videolarından faydalanılması önerilmektedir. Sektör haftalarında davet edilen konuşmacıların bilgileri ve derste çekilen bir fotoğraf, Kariyer Merkezinin paylaştığı e-form aracılığıyla arşivlenmektedir.

Tablo 3. Kariyer Planlama Dersi Haftalık Önerilen İçerik Planı

H.	Modül		Ders Videoları
1	Kariyer Yolculuğun Başladı! İlk Durak: Kariyer Merkezi	*Kariyer planlama dersi neden önemlidir? *Kariyer Merkezi nedir? *CBİKO Projelerinin tanıtımı Kariyer Kapısı, Yetenek Kapısı, Ulusal Staj Programı	*Kariyerime ilk adım videosu *Kariyer Merkezi faaliyetleri tanıtım videosu *Yetenek Kapısı kullanımı videosu
2	Kariyer Nedir?	*Kariyer ve kariyer ile ilişkili kavramların açıklanması.	*Sizce kariyer nedir?
3	Kariyer Planlama Sürecinde Kendini Tanıma-1 Zeka ve Kişilik	*Zeka ve kişilik nedir? *Zeka ve kişiliğin kariyer ile bağlantısı nedir?	*Bunları biliyor musunuz? Zeka ve Kişilik Videosu
4	Kariyer Planlama Sürecinde Kendini Tanıma- 2 Kişisel Özellikler Kariyer Yolunda Fark Yaratmanın Anahtarı: Beceriler	*Bilgi, beceri, yetenek, yetkinlik kavramları nelerdir? *Bu kavramların kariyer ile bağlantısı nedir? *İnce beceriler ve teknik beceriler nedir? *Öğrencilerin neden bu becerilere ihtiyacı vardır?	*Bunları biliyor musunuz? Kişisel Özellikler Videosu *İnce beceriler ve Teknik Beceriler Videosu
5	Kariyer Planlama Sürecinde Kendini Tanıma- 3 Değerler Kariyer Planlama Döngüsü	*İş yaşamına dair değerleriniz ve beklentileriniz nelerdir? *Kariyer planlama döngüsünün aşamaları nelerdir?	

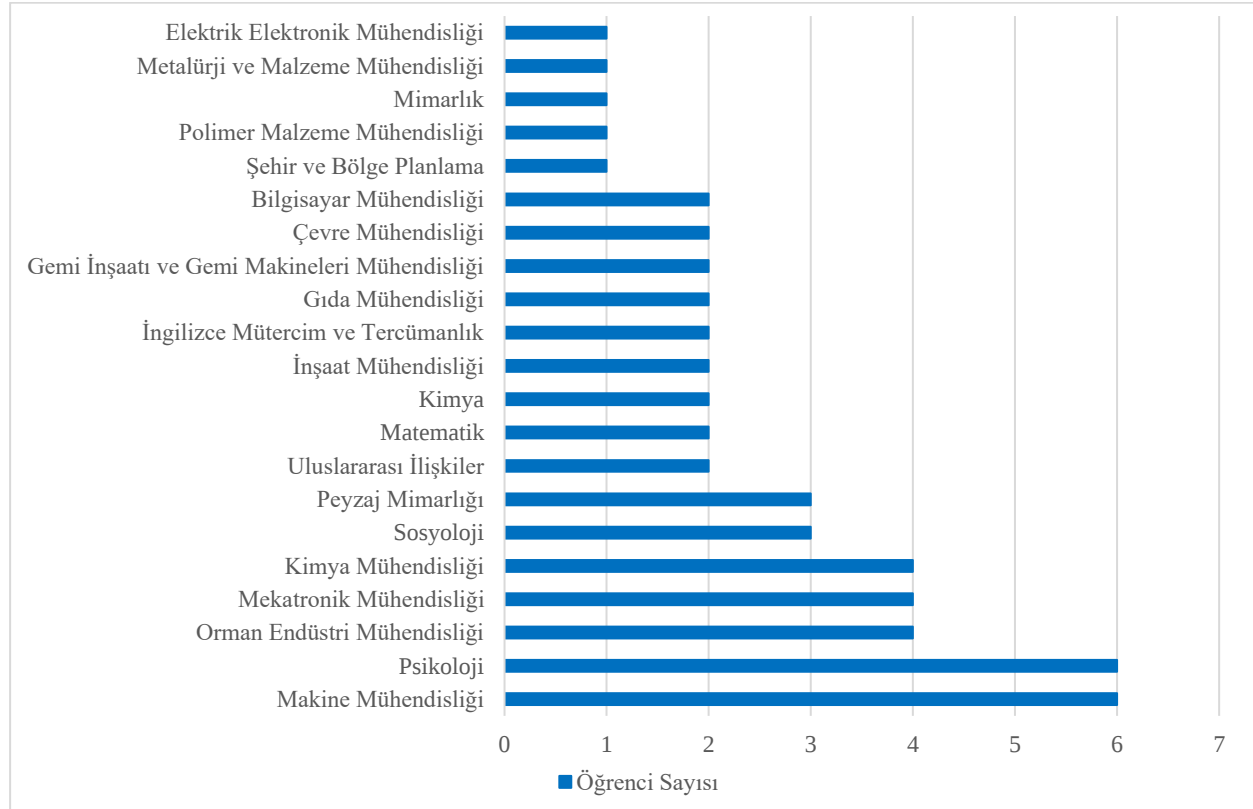
6	Kariyerime Nasıl Hazırlanırım? Ulusal ve Uluslararası Değişim Programları	*Üniversite hayatı boyunca öğrencilerin kariyerlerine katkı sağlamak için yapabilecekleri faaliyetlerin açıklanması. (Akademik, sosyal, sanatsal ve sportif etkinlikler)	*Kariyerime katkı sağlayacak faaliyetler videosu *Geçmişime notlar röportaj videosu
7	Özgeçmiş ve Kapak Yazısı Hazırlama	*Dikkat çeken bir özgeçmiş ve kapak yazı nasıl hazırlanır? *Yetenek Kapısı'nda özgeçmiş hazırlamak	*Yetenek Kapısı kullanımı videosu *Özgeçmişimi nasıl hazırlamalıyım?
8	Etkili Mülakat Teknikleri	*İş görüşmesine hazırlık süreci *Mülakat esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar	
9	Sektör Günleri- Kamu Sektörü	* Kamu sektörü çalışanlarından kariyer hikâyeleri hakkında bilgilendirme ve öğrencilere üniversite hayatlarını nasıl geçirmeleri gerektiği konusunda tavsiyeler	*Kamu sektöründe stajyerlerden ve farklı kademelerde çalışanlardan kariyer hikâyeleri
10	Sektör Günleri- Özel Sektör	* Özel sektör çalışanlarından kariyer hikâyeleri hakkında bilgilendirme ve öğrencilere üniversite hayatlarını nasıl geçirmeleri gerektiği konusunda tavsiyeler	*Özel sektörde stajyerlerden ve farklı kademelerde çalışanlardan kariyer hikâyeleri
11	Sektör Günleri- Akademi	*Akademisyenlerin kariyer hikâyeleri hakkında bilgilendirme ve öğrencilere üniversite hayatlarını nasıl geçirmeleri gerektiği konusunda tavsiyeler	*Akademide farklı kademelerde çalışanlardan kariyer hikâyeleri
12	Sektör Günleri – Sivil Toplum Kuruluşları	*Sivil toplum kuruluşları faaliyetleri ve gönüllü çalışma olanakları. Sivil toplum kuruluşu çalışanlarından öğrencilere üniversite hayatlarını nasıl geçirmeleri gerektiği konusunda tavsiyeler	*Yeşilay videosu (röportaj ve kurum faaliyetleri) *Kızılay videosu (röportaj ve kurum faaliyetleri) *Yeryüzü Doktorları (röportaj ve kurum faaliyetleri) *Birleşmiş Milletler (röportaj ve kurum faaliyetleri)
13	Bölüm Mezun Söyleşisi	*İş hayatına atılmış mezun mezunun davet edildiği bir söyleşi gerçekleştirilmesi	
14	Ders Değerlendirme	*Bu derste öğrenciler Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından hazırlanmış olan değerlendirme formu ile dersi değerlendirecektir.	
15	Alternatif Konu -1	Sektör Günleri – Girişimcilik	* Girişimcilerin kariyer hikâyeleri hakkında bilgilendirme ve öğrencilere üniversite hayatlarını nasıl geçirmeleri gerektiği konusunda tavsiyeler
16	Alternatif Konu -2	Asansör Konuşması Diksiyon ve Beden Dilinin Önemi	*Asansör Konuşması nedir, ne amaçla ve nasıl yapılmalıdır? *Uygulama: Sınıfta Asansör Konuşması
17	Alternatif Konu -3	Temel İletişim Becerileri	*Kendini tanıtmak, resmi yazışma kuralları, hitap gibi temel konularda öğrencilerin bilinçlendirilmesi *İletişim ağının (networking) ve sosyal medya kullanımının önemi ve genel kurallarının açıklanması

2. METODOLOJİ

2023-2024 Bahar döneminin sonunda, Kariyer Planlama dersinin ilk kez zorunlu olarak sunulduğu bu döneme ilişkin olarak, dersi veren öğretim üyeleri ve öğrenciler arasında Google Formlar aracılığıyla bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere gönderilen soru formunda bölümleri, dersi geçme notları, dersi ne düzeyde yararlı bulduklarına ilişkin (1-hiç yararlı değil ile 5-son derece yararlıydı) 5’li likert tipi soru yer almaktadır. Son olarak ankette dersin işlenişi, içeriği ve etkinliğiyle ilgili öğrencilerin görüşlerini öğrenmeye yönelik açık uçlu bir soru yer almaktadır. Dersi veren öğretim üyelerine gönderilen ankette ise bölümleri, dersin işlenişi, içeriği ve etkinliğiyle ilgili görüşlerini öğrenmeye yönelik açık uçlu bir soru ve dersi daha etkili ve faydalı hale getirilmesi adına önerilerini öğrenmeye yönelik bir açık uçlu soru bulunmaktadır.

2.1. Katılımcı Bilgileri

Çalışmaya, Bursa Teknik Üniversitesi’nde birinci sınıfta okuyan öğrencilerden toplam 53 öğrenci ve 8 Öğretim Üyesi katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin bölümleri Şekil 1’de gösterilmiştir. Katılan öğrencilerin ağırlıklı olarak psikoloji, makine mühendisliği, kimya mühendisliği, mekatronik mühendisliği ve orman endüstri mühendisliği bölümlerinden olduğu görülmektedir. Öğretim Üyesi örnekleminde ise Orman Mühendisliği, Metalurji ve Malzeme Mühendisliği, Matematik, Peyzaj Mimarlığı, Biyomühendislik, Sosyoloji, Uluslararası Ticaret ve Lojistik ve Uluslararası İlişkiler bölümlerinden öğretim üyeleri yer almaktadır.

Şekil 1. Öğrencilerin bölüm bazlı dağılımı

2.2. Veri Analizi

Araştırmada, Öğretim Üyelerinin ve öğrencilerin dersle ilgili görüşlerinin sorulduğu açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar, Braun ve Clarke’ın (2006) ortaya koyduğu tümevarımsal tematik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Katılımcıların yanıtları dikkatle okunarak ilk kodlamalar oluşturulmuştur. Ardından benzer kodlamalar aynı alt temalarda toplanmıştır. Tekrarlı okumalar sonucunda ana temalar ve alt temalar belirlenmiştir (Braun ve Clark, 2006).

3. BULGULAR

Çalışma kapsamında dersi veren öğretim üyelerinin ve dersi alan öğrencilerin görüşleri iki başlık halinde verilmiştir.

3.1. Kariyer Planlama Dersi ile ilgili Dersi Veren Öğretim Üyelerinin Görüşleri

Kariyer Planlama dersinin ilk defa zorunlu olarak verildiği dönemin sonunda, dersi veren öğretim üyelerinin görüşleri tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Öğretim üyelerinin dersin işlenişi, içeriği, etkinliği vb. açıdan görüşleri ile dersin gelecek yıllarda nasıl daha etkili ve faydalı hale getirilebileceği konusundaki görüşleri birlikte kodlanarak 5 temel tema elde edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Öğretim Üyelerinin Dersle İlgili Görüşlerine İlişkin Temalar

Ana Temalar	
1	Dersin İçeriği ve İşleniş Yöntemine Yönelik Değerlendirmeler
2	Öğrenci Motivasyonu ve Derse Katılımı
3	Teknik ve Yapısal Sınırlılıklar
4	Dersin Zamanlaması ve Eğitimsel Yerindelik
5	Dersi Geliştirme Önerileri

Dersin İçeriği ve İşleniş Yöntemi başlıklı tema, Öğretim Üyelerinin dersin içeriği, anlatım tarzı, kullanılan materyaller ile ilgili değerlendirmelerini içermektedir. Bazı Öğretim Üyeleri, dersi geleneksel sunum yöntemlerinden farklı olarak sohbet havasında işlemeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. Ders genel itibarıyla materyaller (içerik, video ve sunumlar) açısından yeterli bulunmuştur.

'Dersi söyleşi havasında anlatmayı tercih ettim. Standart içeriğe öğrencide merak uyandıracak birkaç içerik daha ekledim.' (Öğretim Üyesi 1)

'Bu dersin içeriği ve etkinliği benim açımdan yeterli idi.' (Öğretim Üyesi 5)

'Ders hem videoları hem de sunumları kapsamaktaydı.' (Öğretim Üyesi 7)

'Dersin içeriği oldukça faydalı olmakla birlikte...' (Öğretim Üyesi 8)

Öğrenci Motivasyonu ve Derse Katılımı başlıklı tema, Öğretim Üyeleri tarafından öğrencilerin derse ilgisi, gösterdikleri katılım ve motivasyonlarıyla ilgili görüşlerini kapsamaktadır. Sektörden gelen konuşmacıların olduğu haftalarda öğrencilerin derse yönelik ilgi ve motivasyonlarının arttığı belirtilmiştir. Öğrenciler açısından keyifli ve olumlu görülen bir ders olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte, birinci sınıf öğrencilerinin ilgi ve motivasyonlarını sağlamanın kolay olmadığı bildirilmiştir.

'Çok verimli, sektörün öğrencilerin ayağına gelmesi öğrenci motivasyonunu artırıyor.' (Öğretim Üyesi 2)

'Ders ile ilgili öğrencilerden olumlu geri dönüşler almak beni mutlu etti.' (Öğretim Üyesi 5)

'Genel olarak öğrencilerin keyif aldığı bir ders.' (Öğretim Üyesi 6)

'Öğrencilerin, özellikle firmalardan gelen misafirleri ilgiyle dinledikleri gözlemlendi.' (Öğretim Üyesi 7)

Teknik ve Yapısal Sınırlılıklar başlıklı tema, Öğretim Üyelerinin dersin işlenişine ilgili teknik problemleri belirttiği bir temadır. Özellikle videoların sistem üzerinden teknik sebeplerden ötürü izlenememesi dersin akışını olumsuz etkileyen bir unsur olarak belirtilmiştir. Ayrıca haftalık ders saatinin yetersiz olduğu vurgulanarak, ders saatine göre materyallerin yoğun olduğuna dikkat çekilmiştir.

'Haftalık 1 saat olduğu için, verilen materyaller biraz ağır ve yüklü kalıyor. Ya ders sayısı artırılmalı ya da işlenecek dersler daha az yoğunlukta olabilir.' (Öğretim Üyesi 6)

'...videoların süreksizliği, çalıştırılamaması dersin akışını önemli ölçüde etkiledi.' (Öğretim Üyesi 7)

'Ders videolarında açılma sorunları var. Teknolojik alt yapı düzeltilirse ders verimi daha da artacaktır.' (Öğretim Üyesi 3)

Dersin Zamanlaması ve Eğitimsel Yerindelik teması, Kariyer Planlama dersinin öğrencilerin kariyer sürecindeki işleviyle ilgili değerlendirmeleri içermektedir.

'Dersin içeriği ve 1 saat olması, 1. sınıfta... olması gayet güzel. Öğrencilerin gelecek planlarını oluşturmada ve potansiyellerinin farkına varabilmeleri adına yerinde, zamanında bir ders olduğu düşüncesindeyim.' (Öğretim Üyesi 4)

Son olarak, *Dersi Geliştirme Önerileri* başlıklı tema ise, Öğretim Üyelerinin dersi daha etkili hale getirmek amacıyla önerdikleri görüşleri içermektedir. Dersin teknik gezilerle ve öğrencilerin kendilerini tanımalarına yönelik içeriklerle zenginleştirilmesi önerilmiştir. Bazı Öğretim Üyeleri dersin içeriğine sektör profesyonelleri ve farklı akademik disiplinlerden uzmanların daha fazla dâhil edilmesini önerirken; bazı Öğretim Üyeleri dersin daha etkileşimli hale gelmesi için yaratıcı ve öğrenci merkezli yöntemlerin kullanılmasını önermiştir.

'Dersin ağırlıklı olarak firmalardan gelen ve deneyimlerini paylaşan konuklarla değerlendirilmesi taraftarıyım.' (Öğretim Üyesi 7)

'Daha fazla konuk/davetli talebi gelmekle birlikte, konuk/davetlere dahi gidilebilir konu/temayla ilgili olarak. Pedagog/psikolog/sosyolog içerikli kişisel gelişim-kendini tanıma kısımları artırılabilir.' (Öğretim Üyesi 8)

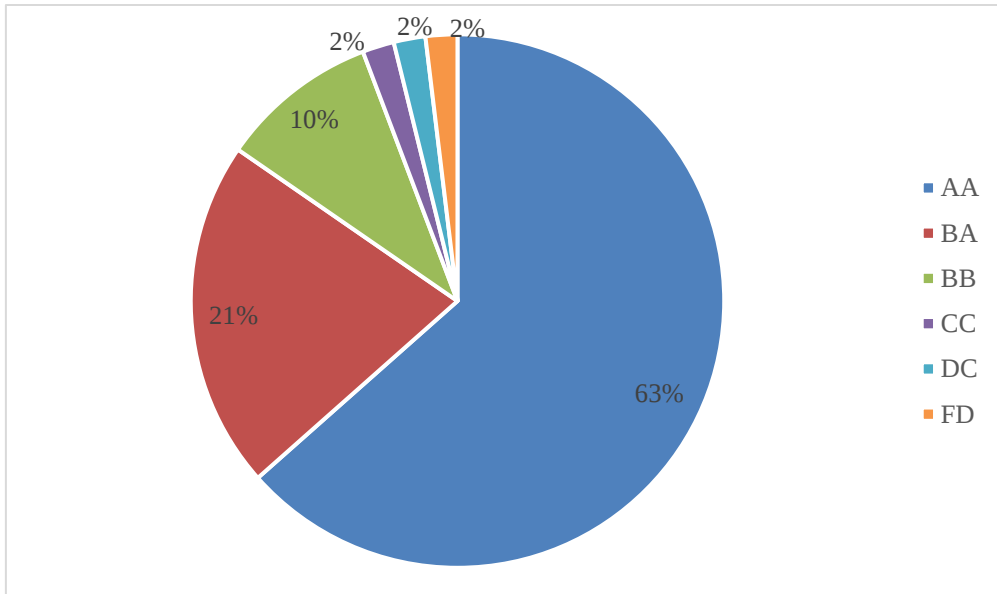
'İleride psikodrama tekniğini de derslerde kullanmak istiyorum. Örneğin, "iş veren-çalışan olumsuz bir durumda nasıl davranır" konusu derste çalışılabilir.' (Öğretim Üyesi 1)

'Bu ders içeriğine teknik gezi eklenebilir diye düşünüyorum. Bu dersi alan öğrencilerin olduğu, iş insanlarının tecrübelerini aktardıkları konferanslar düzenlenebilir.' (Öğretim Üyesi 5)

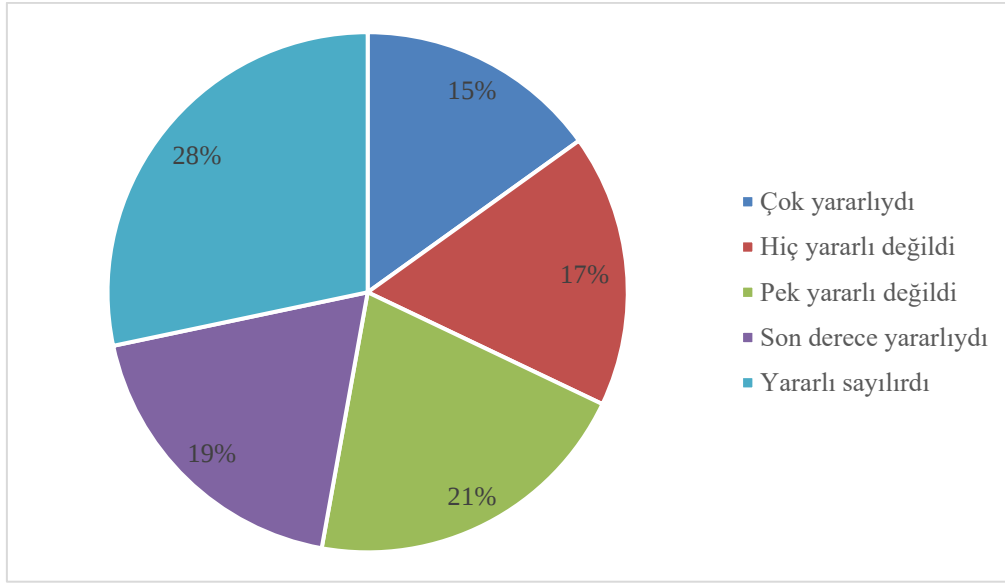
'Videoları tamamının sistemden izlenmesini ders ön koşulu olarak tanımlayarak, sadece sunuları ve sunuların paralelindeki farkındalıkları öğretim elamanı aktarabilir.' (Öğretim Üyesi 4)

3.2. Kariyer Planlama Dersi ile ilgili Öğrencilerin Görüşleri

Dersle ilgili öğrenci görüşlerinin sorulduğu ankette ilk olarak öğrencilerin dersi geçme durumları incelenmiş ve %63,5'inin AA, %21,2'sinin BA, %9,6'sının BB, %1,9'nun CC, %1,9'nun DC ve %1,9'nun FD ile dersi geçtiği görülür (Şekil 2). Genel itibarıyla öğrencilerin dersi başarıyla geçtikleri dikkat çekmektedir. Dersi ne kadar yararlı buldukları sorusuna öğrencilerin yaklaşık %63'ü dersi yararlı buldukları yönünde cevap vermiştir. Öte yandan öğrencilerin %37,8'i dersin yararlı olmadığını düşünmektedir (Şekil 3).

Şekil 2. Dersi alan öğrencilerin ders geçme notları

Şekil 3. Öğrencilerin dersi ne düzeyde yararlı bulduklarına ilişkin görüşleri

Öğrencilerin dersi hangi açıdan yararlı gördükleri ve hangi açıdan yararlı görmediklerini anlamak adına açık uçlu soru ile bir değerlendirme yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin değerlendirmeleri tematik analiz yöntemiyle analiz edilerek dört ana tema ve yedi alt tema elde edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Dersle İlgili Görüşlerine İlişkin Temalar ve Alt Temalar

Ana Temalar	Alt Temalar
1 Dersin Genel Algısı ve Katkısı	Olumlu Genel Değerlendirme Kariyer Planlamaya Etkisi
2 Öğretim Süreci ve Materyal Kullanımı	Video İçeriklerinin Kullanımı ve Etkisi Sektör Temsilcilerinin Katılımı
3 Öğretim Üyesinin Rolü	Öğretim Elemanının İlgisi ve Etkisi
4 Dersle İlgili Eleştiriler	Dersin İşlenişyle İlgili Eleştiriler ve Öneriler

Dersin Genel Algısı ve Katkısı başlıklı birinci tema, öğrencilerin dersle ilgili genel görüşleri ile kariyer süreçleri açısından dersin işlevine ilişkin görüşlerini kapsamakta olup, iki alt temaya ayrılmaktadır: *Olumlu Genel Değerlendirme* ve *Kariyer Planlamaya Etkisi*. Olumlu genel değerlendirme alt teması, öğrencilerin dersin genel yapısından memnun olduklarını yansıtmaktadır.

'Her şey uygun ve çok faydalıydı.'

'Bölümümüzü daha yakından tanımak sektörler hakkında bilgi sahibi olmak ve gelecekte hangi alana yöneleceğimiz konusunda yararlı bir ders olmuştur.'

'Bence gayet güzel ve yararlı bir ders.'

'Kariyer Planlama dersi biz öğrenciler için gerek ders işleniş gerekse etkinlikler bakımından oldukça yol göstericiydi.'

Kariyer Planlamaya Etkisi alt temasında ise dersin kariyer hedeflerinin netleşmesi açısından kariyer planlama süreçlerine rehberlik ettiği öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Ayrıca, dersin birinci sınıfta olması, kariyer planlama sürecine erken aşamada yön vermeleri açısından önemli bulunmuştur.

'Sektörde çalışan kişilerin konuşma yapmasının kariyer hedeflerini belirlemede önemli etkisi oldu.'

‘Konuşmacıların gerçek deneyimlerini dinlemek kariyer yolunu daha net görmemi sağladı.’

‘Özellikle 1. Sınıflar için mesleğinin amacını ve ne yapabileceğini öğrendiği bir ders bence.’

‘Dersin ilk yıl olması yanlış kariyer hayatına başlayan bireyler için önemli ölçüde etkilidir.’

‘Kendi okulumuzdan mezun olan öğrencilerle konuşmak yararlıydı.’

Öğretim Süreci ve Materyal Kullanımı ana teması, dersin işleniş tarzı, kullanılan materyaller ve sektör haftalarıyla ilgili öğrenci görüşlerini içermektedir. Video İçeriklerinin Kullanımı ve Etkisi ile Sektör Temsilcilerinin Katılımı olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. Bir katılımcı ders içeriğinde yer alan haftalık videoları motive edici bulduğunu, başka bir katılımcı ise videoların bölüm bazlı çeşitlendirilebileceğini belirtmiştir.

‘Her ders Kariyer Kapısı adlı siteden videolar izliyorduk. Konuşma yapan kişiler genelde başarılı insanlardı. Onları izlemek motive ediciydi.’

‘Videolar gerçekten etkiliydi ama her bölüm için ayrı videolar olsaydı daha güzel olurdu.’

Sektör Temsilcilerinin Katılımı alt teması, dersin sektör haftaları kapsamında davet edilen konuşmacılarla ilgili öğrencilerin görüşlerini içermektedir. Katılımcılar sektör temsilcilerinin katıldığı haftaların deneyim paylaşımı, meslektaşlarıyla iletişim kurabilme, mesleki farkındalık kazanma açısından olumlu katkılar sunduğunu belirtmiştir.

‘Sektörde çalışan kişilerin konuşma yapması kariyer planlamama yardımcı oldu.’

‘Dersin özellikle sektörden gelen insanlarla tanışma imkanı sunması meslektaşlarımızla tanışma imkanımız olması iyiydi.’

‘Sektörde çalışan insanları görmek en güzel yanı idi.’

‘Derste yapılan kariyer söyleşileri ve aktarılan düşünceler bireye geleceğe yönelik fikirler vermektedir.’

Bir diğer ana tema olan Öğretim Üyesinin Rolü teması, katılımcıların dersi veren Öğretim Üyesiyle ilgili görüşlerini yansıtmaktadır. Bazı katılımcılar Öğretim Üyesinin ilgili yaklaşımının, derse olan motivasyonlarını etkilediğini ifade etmiştir. Bazı katılımcılar ise Öğretim Üyesini öğrencilerle iletişim ve yönlendirme konusunda eksikliğini belirtmiştir.

‘Dersi işleyen öğretim görevlisinin yaklaşımı bence çok önemli ve üzerine daha çok durulması gereken, yolumuzu çizmede yardımcı olacağını düşündüğüm bir dersti.’

‘Çok verimliydi hocamız kariyerimizi yönlendirmemizde çok yardımcı oldu bize yol gösterdi ve deneyimlerini bizle paylaştı.’

‘Dersi veren öğretim üyesinin derse ve öğrenciye daha adapte olması gerektiğini, ders içindeki öğrenci ile ilgili olan iletişimini geliştirmesini, ders içinde öğrenciyi daha bilinçli kılacak şekilde yönlendirmede bulunmasını...’

Son olarak, Dersle İlgili Eleştiriler teması, öğrencilerin dersi hangi açılardan yararlı ve etkili bulmadıklarını açıkladıkları ve dersin gelişime açık yönlerine öneriler getirdikleri görüşleri içermektedir. Katılımcıların bir kısmı, dersin içeriğini yetersiz ve kullanılan materyalleri üniversite öğrencisi için basit bulmaktadır. Bazı katılımcılar ise, dersin işlenişinin daha iyi olabileceğini belirterek, izlenen videoların katkısının olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca ders kapsamında daha fazla sektör temsilcisinin davet edilmesi, ders kapsamındaki etkinlik sayısının artırılması önerilmiştir.

‘Her bölüm içinde ayrı videolar olsa çok güzel olurdu’

‘Daha fazla etkinlik olabilir.’

‘Sektör hakkında daha fazla bilgiye yer verilebilirdi’

‘Dersin işlenişi daha iyi olabilirdi’

‘Daha fazla sektörden kişiler gelebilirdi.’

‘Kariyer planlama dersi öğrenciler için çok yararlı olabilecek bir ders ama işlenişi yanlış. Öğretmenimiz ders materyallerini yeterince kullanıyor ama videolar vb. izlemek yerine daha çok sohbet, öğüt, tavsiye ve deneyim aktarma şeklinde işleyiş olmalı bence.’

4. TARTIŞMA

Bu çalışma, Bursa Teknik Üniversitesi’nde 2023–2024 Bahar döneminde birinci sınıf öğrencilerine zorunlu olarak sunulan Kariyer Planlama dersinin öğrenci ve öğretim üyesi perspektifinden değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Tematik analiz sonucunda öğrenci görüşlerinden dersin genel algısı ve katkısı, öğretim süreci ve materyal kullanımı, öğretim üyesinin rolü ve dersle ilgili eleştiriler olmak üzere dört ana tema ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, dersi genel olarak kariyer farkındalığını artıran ve yol gösterici bir ders olarak değerlendirmiştir. Sektörel söyleşiler ve öğretim üyesinin destekleyici tutumu, öğrencilerin motivasyonunu olumlu yönde etkileyen başlıca unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Ancak bazı öğrenciler, içeriğin tüm bölümler için yeterince uyarlanmadığını ve dersin daha etkileşimli olması gerektiğini belirtmiştir. Öğretim üyesi görüşlerinden ise dersin içeriği ve işlenişine yönelik değerlendirmeler, öğrenci motivasyonu ve derse katılımı, teknik ve yapısal sınırlılıklar, dersin zamanlaması ve eğitimsel yerindelik ile dersi geliştirme önerileri olmak üzere beş ana tema elde edilmiştir. Öğretim üyeleri, dersin birinci sınıfta verilmesini doğru bulmakta ve öğrenciler için faydalı olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte, ders süresinin kısa olması, içeriğin yoğunluğu ve teknik altyapı sorunları gibi sınırlılıklar vurgulanmıştır. Ayrıca, öğretim üyeleri dersin daha işlevsel hale gelmesi için uygulamalı etkinliklerin ve disiplinler arası katkıların artırılmasını önermektedir. Elde edilen bulgular, bu dersin öğrencilerin kariyer gelişim sürecine anlamlı katkılar sunduğunu ve özellikle uygulamalı bileşenlerin öğrenciler tarafından oldukça değerli bulunduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin %63’ü dersi yararlı bulmakta, özellikle sektörel söyleşiler, kariyer öyküleri ve dersi veren öğretim üyesinin ilgili yaklaşımı gibi faktörlerin işlevsel olduğunu belirtmektedir. Bu bulgular, Teychenne vd., (2019) çevrimiçi kariyer planlama modülünün etkilerini incelediği çalışmayla benzerlik göstermektedir; söz konusu çalışmada da öğrencilerin kariyer planlama becerilerinde ve karar verme yeterliklerinde anlamlı gelişmeler gözlenmiştir. Benzer şekilde, Li ve Cui (2023) kariyer planlamasının öğrencilerin kariyer belirsizliğini azalttığını ve istihdam edilebilirliklerini artırdığını ortaya koymuştur.

Öğrencilerin olumlu değerlendirmeleri kadar, dersin gelişime açık yönlerine ilişkin eleştirileri de dikkat çekicidir. Katılımcılar, dersin daha fazla etkileşimli hâle getirilmesini, bölüm bazlı özelleştirilmiş içeriklerin sunulmasını ve sektör temsilcileriyle daha çok buluşma sağlanmasını talep etmektedir. Bu durum, Yang (2023) tarafından da vurgulanan öğretim yöntemi yetersizliği, güncel içerik eksikliği ve düşük öğrenci katılımı gibi kariyer planlama derslerine özgü zorluklarla örtüşmektedir. Ayrıca, Tian (2023) teknolojik entegrasyonun ve iş dünyasıyla iş birliğinin artırılmasının, bu derslerin etkililiğini artıracığı yönündeki bulgularına paralel olarak, bu çalışmada da öğrenciler dersin uygulamalı boyutunu daha anlamlı ve ilgi çekici bulmuşlardır.

Dersi veren öğretim üyeleri de genel itibarıyla dersin yapısını faydalı bulmakta; ancak materyal yoğunluğu, süre kısıtı ve teknik altyapı sorunlarına dikkat çekmektedirler. Bu noktada, öğretim üyelerinin bazı haftalarda psikodrama, deneyim aktarımı ve teknik geziler gibi deneyimsel öğrenme yöntemlerini önermeleri, Barthorpe ve Hall’un (2000) işbirlikçi atölye modelinin etkinliğini ortaya koyan bulgularıyla örtüşmektedir. Nitekim bu uygulamaların öğrenci öz değerlendirmesi ve iletişim becerilerini güçlendirdiği bilinmektedir.

Bu bulgular, Crozier (1998) ile Niles ve Garis (1990) gibi klasik çalışmalarda öne çıkan teorik-uygulamalı denge ilkesini desteklemektedir. Öğrencilerin yalnızca akademik değil, kişisel ve mesleki gelişim alanlarında da desteklenmesi gerektiği hem kariyer farkındalığı hem de beceri kazandırma açısından planlı ders içeriğinin kritik olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye’deki örneklerde de benzer sonuçlar gözlemlenmiştir: Tortumlu ve Uzun (2023, 2024) tarafından yürütülen çalışmalarda, kariyer planlama müdahalelerinin öğrencilerde öz farkındalık, hedef belirleme ve umut düzeylerini artırdığı saptanmıştır. Bu bağlamda, BTÜ örneğinde uygulanan dersin de benzer olumlu çıktılar ürettiği söylenebilir.

Dersin içerik yapısı ve hedef kitlesi ile örtüşmesi, bireysel farklılıklara duyarlılığı ve sektör temsilcileriyle temas olanakları, onu yükseköğretimde yapılandırılmış kariyer eğitimi modelleri açısından güçlü bir örnek hâline getirmektedir. Ancak, öğrenci ve öğretim üyesi geribildirimleri, dersin sürekli güncellenmesi ve esnekleştirilmesi

gerekliliğini ortaya koymaktadır. Öğrenci merkezli uygulamalar, teknoloji destekli öğrenme araçları, disiplinler arası etkileşimler ve iş gücü piyasasıyla güçlü bağlar, dersin sürdürülebilirliğini ve etkililiğini artıracaktır.

Bursa Teknik Üniversitesi örneği, yükseköğretim kurumlarında kariyer planlama derslerinin hem bilişsel hem de davranışsal çıktılar açısından öğrenciler için önemli fırsatlar sunduğunu göstermektedir. Gelecekte, ders içeriklerinin güncellenmesi, sektörle iş birliğinin derinleştirilmesi ve öğrenci katılımının teşvik edilmesiyle bu katkılar daha da artırılabilir. Bu bağlamda, kariyer planlama dersi sadece bir müfredat unsuru değil; aynı zamanda öğrencilerin yaşam boyu öğrenme, öz farkındalık ve mesleki esneklik becerilerinin gelişiminde stratejik bir araç olarak değerlendirilmelidir.

Son olarak, örneklemin Bursa Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören birinci sınıf öğrencileriyle ve ilgili dersi yürüten sekiz öğretim üyesiyle kısıtlı olması, mevcut çalışmanın bir sınırlılığı olarak gösterilebilir. Bu sınırlılık elde edilen bulguların, diğer üniversitelere ve farklı eğitim düzeyinde olan öğrencilere genellenebilirliğini zorlaştırmaktadır. Buna ek olarak, üniversitenin sosyo-kültürel yapısı (Örneğin; öğrenci-öğretim üyesi arasındaki etkileşim düzeyi, kulüp faaliyetleri, sanayi iş birlikleri vb.) ve eğitim-öğretim yaklaşımları (dersin işleniş, değerlendirme biçimi vb.), öğrencilerin dersle ilgili algılarını ve deneyimlerini etkilemiş olabilir. Bu durum bulguların belirli bir kurumsal bağlama dayanabileceğini ve farklı bağlamlarda sınırlı geçerliliğe sahip olabileceğini göstermektedir. Gelecek çalışmalarda, çeşitli üniversitelerde farklı eğitim düzeylerinden katılımcıların oluşturduğu örneklemle yer verilmesi, bulguların genellenebilirliğini arttıracaktır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Bursa Teknik Üniversitesi'nde 2023–2024 Bahar döneminden itibaren tüm birinci sınıf öğrenciler için zorunlu hâle getirilen Kariyer Planlama dersine ilişkin öğrenci ve öğretim üyesi değerlendirmelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Karma yöntemle elde edilen bulgular, dersin genel olarak öğrencilerin kariyer bilinci, öz farkındalık ve mesleki yönelim gelişimlerine katkı sağladığını ortaya koymuştur. Öğrenciler, özellikle sektörel söyleşiler, mezun deneyimlerinin aktarımı gibi uygulamalı içerikleri faydalı bulmuş; bu dersin kariyer yolculuklarına yön vermede yol gösterici olduğunu ifade etmiştir. Öğretim üyeleri de dersin zamanlamasını ve içeriğini olumlu değerlendirirken; içerik yoğunluğu, teknik materyal sorunları ve sınırlı etkileşim gibi bazı yapısal sorunlara dikkat çekmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yaklaşık %63'ü dersi yararlı bulurken, %37'si dersi daha interaktif ve bölüme özgü hâle getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu veriler ışığında, Kariyer Planlama dersinin işlevsel bir içerikle yürütüldüğü, ancak sürdürülebilirliği ve öğrenci katılımı açısından iyileştirme gerektiren noktaların bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ders, öğrencilerin sadece akademik değil; kişisel ve mesleki gelişimlerini de desteklemekte, öz farkındalık kazanmaları, güçlü ve gelişime açık yönlerini analiz edebilmeleri ve geleceğe dönük gerçekçi kariyer hedefleri belirlemeleri açısından önemli bir öğrenme fırsatı sunmaktadır. Aynı zamanda, ders kapsamında edinilen pratik ve sektörel bilgilerin, öğrencilerin iş başvurusu, mülakat performansı ve kariyer planlama becerileri üzerinde olumlu etkiler yarattığı düşünülmektedir.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak bazı öneriler geliştirilebilir. Öncelikle ders müfredatının, farklı bölümlerin sektörel gereksinimlerine uygun biçimde çeşitlendirilmesi önem arz etmektedir. İçeriğin güncellenmesi ve özelleştirilmesi, öğrencilerin dersten alacakları verimi artıracaktır. Ayrıca uygulamalı öğrenme fırsatları (özgeçmiş atölyeleri, mülakat simülasyonları, vaka analizleri, teknik geziler ve mezun panelleri gibi etkinliklerle) çoğaltılmalıdır. Bu tür yöntemler, öğrencilerin bilgi edinmelerini ve deneyim kazanmalarını da sağlayacaktır.

İş dünyasıyla daha güçlü iş birlikleri kurularak, sektörel uzmanların düzenli olarak derse katılımı teşvik edilmelidir. Kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile geliştirilecek ilişkiler, öğrencilerin profesyonel ortama daha erken ve etkili biçimde uyum sağlamalarına katkı sunacaktır. Dersin teknik altyapısının iyileştirilmesi ve dijital materyallerin erişilebilirliğinin artırılması da önemlidir. Ayrıca öğretim üyelerinin güncel içerikler ve etkileşimli öğretim yöntemleriyle sürekli desteklenmesi, dersin kalitesini artıracak bir diğer unsurdur. Ayrıca, öğrencilerin derse aktif katılımını artıracak yöntemlerin (proje çalışmaları, grup sunumları vb.) teşvik edilmesi ve dönem sonunda sistemli biçimde toplanacak öğrenci-öğretim üyesi geri bildirimlerinin ders tasarımına entegre edilmesi önerilmektedir. Bu bütüncül yaklaşım sayesinde, Kariyer Planlama dersi yalnızca zorunlu bir akademik bileşen olmaktan çıkacak; öğrencilerin mesleki gelişim yolculuklarında kalıcı bir rehberlik aracı hâline gelecektir.

Teşekkür

Bu araştırma III. International Bandırma Scientific Studies Congress'te sözlü özet bildiri olarak sunulmuştur.

Yayın Etiği Beyanı

Çalışmanın tüm aşamalarında bilimsel atıf gösterme kurallarına ve etik ilkelere uyulmuş olup, araştırma için etik kurul izni alınmıştır.

Araştırmacıların Katkısı

Yazarlar çalışmada eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışmada herhangi bir çıkar çatışması olmadığını belirtmektedir.

KAYNAKLAR

- Bal, E. A., & Arikan, S. (2020). The impact of a career development and planning course on university students' career adaptability levels. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 10(20), 414-434.
- Barthorpe, S., & Hall, M. (2000). A collaborative approach to placement preparation and career planning for university students: a case study. *Journal of Vocational Education and Training*, 52(2), 165-175.
- Blackett, K. B. (2019). *Career Achievement: Growing Your Goal (3rd ed.)*. McGraw Hill Education: New York.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Crozier, S. D. (1998). A university career planning course for academic credit. *Australian Journal of Career Development*, 7(3), 3-5.
- Dalkılıç, S., Ata, A. Ç., Dalkılıç, E., & Aytaç, A. İ. (2022). Kariyer planlama dersinin kariyer kararı verme yetkinliğine etkisi: lisans öğrencileri üzerine bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(3), 935-960.
- Erdoğan, N. (2021). *Teoride ve Uygulamada Kariyer (2. Baskı)*. Nobel Yayınları: Ankara.
- Folsom, B., Peterson, G. W., Reardon, R. C., & Mann, B. A. (2005). Impact of a career planning course on academic performance and graduation rate. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 6(4), 461-473.
- Greenhaus, J. H., Callanan, G. A., & Kaplan, E. (1995). The role of goal setting in career management. *International Journal of Career Management*, 7(5), 3-12.
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (2002). Social cognitive career theory. In D. Brown (Ed.), *Career choice and development* (4th ed., pp. 255-311). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Li, J., & Cui, X. (2023). Exploration and analysis of the improvement path of college students' employment ability under the concept of career planning. *Journal of Contemporary Educational Research*, 7(11), 160-165.
- Minor, F. J. (2014). Introduction to the career planning process. Career Dimensions, Inc.
- Niles, S. G., & Garis, J. W. (1990). The effects of a career planning course and a computer-assisted career guidance program (SIGI PLUS) on undecided university students. *Journal of Career Development*, 16(4), 237-248.
- Niles, S. G., & Harris-Bowlsbey, J. (2013). *Career development interventions in the 21st century (4th ed.)*. Pearson.
- Özmen, H. İ., Çarıkçı, İ. H., & Dulupçu, M. A. (2023). Stratejik insan kaynağının geliştirilmesinde kariyer planlaması eğitimi: Süleyman demirel üniversitesi örneği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 137-149.
- Öztemel, K. (2019). *Kariyer Planlama ve Geliştirme (1. baskı)*. Pegem Akademi: Ankara.
- Peng, H. (2001). Comparing the effectiveness of two different career education courses on career decidedness for college freshmen: An exploratory study. *Journal of Career Development*, 28(1), 29-41.

- Teychenne, M., Parker, K., Teychenne, D., Sahlqvist, S., Macfarlane, S., & Costigan, S. (2019). A pre-post evaluation of an online career planning module on university students' career adaptability. *Journal of Teaching and Learning for Graduate Employability*, 10(1), 42–55.
- Tian, Y. (2023). New teaching approaches and reform countermeasures of career development planning and employment guidance courses in colleges and universities. *Advances in Vocational and Technical Education*, 5(6). <https://doi.org/10.23977/avte.2023.050604>
- Tortumlu, M., & Uzun, K. (2023). Üniversite öğrencileri için geliştirilen kariyer planlamaya yönelik çevrimiçi müdahale programının etkililiğinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(3), 1281–1298.
- Tortumlu, M., & Uzun, K. (2024). Genç yetişkinlerin kariyer planlama becerilerinin kariyer iyimserlikleri ve iş umutları üzerindeki yordayıcı rolü. In A. Abuharris & M. Kıdıryüz (Eds.), 11. Atlas International Congress on Advanced Scientific Studies and Interdisciplinary Research Proceedings Book (ss. 54–69). Liberty Academic Publishers.
- Ulaş-Kılıç, Ö. (2019). The effects of career interventions on university students' levels of career decision-making self-efficacy: A meta-analytic review. *Australian Journal of Career Development*, 28(3), 223–233.
- Wang, Y. (2023). Research on career planning education for college students. *Journal of Contemporary Educational Research*, 7(12), 192-196.
- Yang, J. (2023). Research on the reform and innovation of college students' career planning and employment guidance courses in the new era. *International Journal of Science and Engineering Applications*, 12(3), 138–139. <https://doi.org/10.7753/IJSEA1203.1050>
- Yena, D. J. (2020). *Career Directions: New Paths to Your Ideal Career* (7th ed.). McGraw Hill Education: New York.